

היום נלמד בעזרת ה':

עירובין דף צב

למדנו בדף הקודם, שרבי יוחנן פוסק כרבי שמעון וכדעת שמואל - שאפילו עירבו החצירות מותר להוציא מזו לזו כלים ששבתו בתוכן (ולא חוששים שיבואו להוציא כלים ששבתו בבית מחצר לחצר). הגמרא מקשה על רבי יוחנן:

כותל שעומד בין שתי חצירות: כשהכותל גבוה עשרה ורחב ד' טפחים - מערבת כל חצר לעצמה. ויכולים בני החצירות לעלות לראש הכותל ולאכול את הפירות הנמצאים שם, אך אסור להם להוריד את הפירות למטה. לכאורה ממשנה זו מוכח שאסור לטלטל מחצר לחצר (ואי אפשר לחלק בין מקרה שעירבו החצירות לעצמם למקרה שלא עירבו, שהרי כאמור רבי יוחנן פוסק שאפילו לא עירבו מותר להוציא מזו לזו)?

והא תני רבי חייא: בברייתא שלו על המקרה המובא במשנה הנ"ל 'ובלבד שלא יהא זה עומד במקומו (בקרקע החצר) ואוכל, וזה עומד במקומו (בקרקע החצר) ואוכל'. ואם כן אי אפשר לפרש את כוונת המשנה ש'לא יורידו למטה' הכוונה לתוך הבתים?

הגמרא מתרצת שדברי רבי חייא אינם פירוש לדברי רבי, שהרי 'וכי (אם) רבי לא שנאה (במשנה) רבי חייא (שהיה תלמידו) מניין לו (פירוש זה)?'

שתי חצירות: שתי חצירות וחורבה אחת עומדת ביניהם, חצר אחת עירבה לעצמה וחצר אחת לא עירבה. לכאורה החורבה דומה לחצר, והרי מותר לטלטל כלים ששבתו בחצר מחצר לחצר, אבל אסור להוציא כלים ששבתו בבית לחצר אחרת.

דעת רב הונא - נותנים לחצר שלא עירבה לטלטל מהחצר לחורבה. מכיון שהיא לא יכולה להוציא את הכלים ששבתו בבית לחצר שהרי לא עשתה עירוב, וממילא לא מצויים כלי הבית בחצר שנחוש שהיא תוציא אותם לחורבה. אבל לחצר שעירבה אסור לטלטל לחורבה, כי יש לחוש שיבואו להוציא את הכלים ששבתו בבית לחורבה.

דעת רבי חייא בשם אביו רב - נותנים את הטלטול לחורבה גם לחצר שעירבה. רבי חייא למד מכך ששתיהן אסורות לטלטל לחורבה, כי גוזרים על שלא עירבה שלא תטלטל לחורבה אטו זו שעירבה.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

רבי חייא מוכיח את מסקנתו מדברי רב לעיל. רב אסר לעיל (בדעת רבי שמעון) להוציא מחצר לחצר שעירבה כל אחת לעצמה. במקרה שלנו מדובר שחצר אחת עירבה והשניה לא עירבה. גם אם נאמר שרב מתיר לחצר שלא עירבה להוציא לחצר שעירבה (כי לא מצויים אצלה כלי הבית ואין חשש שיוציאו אותם לחצר השניה), ודאי שהוא אוסר לחצר שעירבה להוציא לחצר שלא עירבה (כי מצויים אצלה כלי הבית ויש לחוש שיוציאו אותם לחצר השניה).

אם-כן, אם נאמר שכוונת רב ששתיהן מותרות - מדוע רב אוסר לחצר שעירבה לטלטל לחצר שלא עירבה? הגמרא דוחה. רב אסר לעיל בגלל שמדובר להוציא מחצר לחצר, וחצר היא מקום המשתמר ומשום כך מוציאים אליה כלים רבים, ויש חשש שיבוא להוציא גם את כלי הבית לחצר הסמוכה. אבל חורבה שהיא מקום שאינו משתמר לא מוציאים אליה כלים רבים, ולכן אין לחוש עד כדי כך שאם נתיר להוציא לה את כלי החצר, יבואו להוציא גם את כלי הבית.

איכא דאמרי: רבי חייא למד מדברי רב ששתיהן מותרות. רבי חייא מוכיח את מסקנתו, מכך שבאמור במקרה של חצר שעירבה וחצר שלא עירבה, רב יאסור לחצר שלא עירבה להוציא לחצר שעירבה. אבל כל זה דווקא לחצר סמוכה, שהיא מקום המשתמר ויש שם כלים רבים ואם כן יש לחוש שיוציאו את כלי בית לחצר הסמוכה. אך לא לחורבה כ"ל.

משנה: גג גדול הסמוך לגג קטן, בני הגדול יכולים להוציא כלים מהבית לגג שלהם, ואין בני הקטן אוסרים עליהם. מכיון שצורת הבית הגדול עודפת על הבית הקטן, ואנו אומרים 'גוד אסיק' (= משוך והעלה) למחיצות הבית כעולות עד למעלה, והשטח שבו אין מחיצות דהיינו במקום החיבור בין הבתים נחשב לפתח (מדובר שאינו גדול מעשר אמות). אבל בני הקטן אוסרים לעלות כלים מביתם לגג שלהם, מכיון שרשותם בגג פרוצה לרשות האוסרת עליהם.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

חצר גדולה הסמוכה לקטנה שנפרצה המחיצה שביניהם, ועירבה כל אחת לעצמה. הגדולה מותרת לטלטל בחצרה מכיון שהקטנה נחשבת לפתח שלה ואינה אוסרת עליה, אבל הקטנה אסורה לטלטל בחצרה מפני שהיא פרוצה למקום האסור לה ככ"ל.

גמרא: מדוע המשנה נקטה שני אופנים דומים (= גג וחצר):

לרב הסובר לעיל (פ.ט.) שלא אומרים 'גוד אסיק מחיצתא' כשאין מחיצות הבתים ניכרות לעומד על הגג: ללמדנו שצריך שהמחיצות יהיו ניכרות לעומד על הגג בדומה לחצר שמחיצותיה ניכרות, ואם אין המחיצות ניכרות אף הגג הגדול אסור בטלטול, לפי שאין לו שום מחיצה ואין דינו כרה"י.

לשמאל הסובר לעיל (פ.ט.) שאומרים 'גוד אסיק מחיצתא' אף כשאין מחיצות הבתים ניכרות לעומד על הגג: ללמדנו שהגג הקטן אסור רק כאשר רבים דורסים בו (= הולכים בין שתי הגגות) בדומה לחצר שרבים דורסים בה, שאז המחיצה שבין הבתים לא עולה וחוצצת בין הגגות משום שהיא 'מחיצה נדרסת', ונמצא שהקטן פרוץ במילואו לגדול. אבל אם רבים לא דורסים שם, אפילו הקטן מותר בטלטול, משום שאנו אומרים 'גוד אסיק מחיצתא', וכאילו שהמחיצה שבין הבתים עולה וחוצצת בין הגג הקטן לגדול.

דירי גדולה בקטנה וכו': כלומר דיירי החצר הקטנה נמשכים אחר החצר הגדולה, אבל אין דיירי החצר הגדולה נמשכים אחר החצר הקטנה. **הדינים היוצאים מכך:**

- אם יש גפנים הנוטעים בגדולה אסור לזרוע זרעים בקטנה משום כלאים, כיון שאנו דנים את הקטנה כאילו היא בתוך הגדולה. ואם הוא זרע, הזרעים אסורים אבל הגפנים מותרים, שהרי אין הגדולה נמשכת אחר הקטנה, והפתח שביניהם נידון כלפי הגדולה כמחיצה. ואם יש גפנים הנוטעים בקטנה מותר לכתחילה לזרוע זרעים בגדולה, לפי שהפתח שביניהם נידון כלפי הגדולה כמחיצה.
- אשה עומדת בגדולה וזרק לה בעלה גט לתוך הקטנה (ושתי החצרות שלה), אפילו לסובר שהזרק גט לאשתו לתוך ביתה או חצרה הרי היא מגורשת רק כאשר היא

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

עומדת שם באותה שעה, כאן הוא מודה שהיא מגורשת, שהרי הקטנה נמשכת אחר הגדולה וכאילו שהיא עומדת אף בקטנה. אבל אם היא עומדת בקטנה וזרק לה בעלה גט לתוך הגדולה אין היא מגורשת, לפי שהגדולה לא נמשכת אחר הקטנה, והאשה העומדת בקטנה לא נמשכת אחר הגט שבגדולה, לפי שהאשה היא הקונה את הגט ולא הגט קונה אותה.

- ציבור נמצא בגדולה והשליח-ציבור נמצא בקטנה, הציבור יוצאים ידי חובה, משום שהש"ץ נגרר אחר הגדולה ששם נמצא הציבור. אבל אם הציבור נמצא בקטנה והש"ץ בגדולה, אין הציבור יוצא ידי חובה, שהרי הגדולה לא נגררת אחר הקטנה, והציבור העומד בקטנה לא נמשך אחר הש"ץ שבגדולה לפי שאין הרבים נגררים אחר היחיד.

- תשעה אנשים נמצאים בגדולה והיחיד נמצא בקטנה, הרי הם מצטרפים יחד להשלים מניין של עשרה, = הביאור כנ"ל לגבי ציבור וש"ץ.

- צאה נמצאת בגדולה, אסור לקרוא קריאת שמע גם בקטנה, לפי שהיא נגררת אחר הגדולה. אבל אם הצאה נמצאת בקטנה, מותר לקרוא ק"ש בגדולה, לפי שאין היא נגררת אחר הקטנה. (וראה רש"י שכתב שהפתח שביניהם נידון כלפי הגדולה כמחיצה, והקטנה לא יכולה לקלקל לגדולה בשום דבר).

אביי מקשה: שא"כ מצאנו מחיצה שאוסרת, שהרי אילו לא היתה כלל מחיצה בין הקטנה לגדולה הרי הם היו נידונות כחצר אחת, והיה מותר לזרוע שם זרעים עם הגפנים בהרחקת ד' אמות זה מזה, ועכשיו בגלל הגיפופים (= המחיצות העודפות של החצר הגדולה על הקטנה) החצר הקטנה נגררת אחר הגדולה ואסור לזרוע זרעים בכולה.

בבי זירא עונה לאביי: והרי מצאנו מחיצה שאוסרת, כפי ששינו במשנה לעיל - חצר גדולה שנפרצה לחצר קטנה, הגדולה מותרת והקטנה אסורה, מפני שהיא כפתחה של הגדולה. ויש לדייק מהמשנה - שאם הוא השווה את הגיפופים שלה ע"י שעשה

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

מחיצות בתוך הגדולה מכאן ומכאן (= ראה ציור ברש"י) אף הגדולה היתה נאסרת, וא"כ נמצא שיש מחיצות שאוסרות!

אב"י דוחה את דברי רבי זירא: שם זה 'סילוק מחיצות', כלומר שהמחיצות האחרונות סילקו את המחיצות הקודמות שהיו לחצר, ועכשיו הרי הם כחצר אחת ולכן אף הגדולה אסורה.

